BENZETIM DILLERI KOMUTLAR RAPORU

Benzetim dersi kapsamında öğrenilen komutları açıklayan kapsamlı bir rapordur.

Mehmet PINARBAŞI

Syf 1

Ahmet Kürsad TÜRKER

[2007]

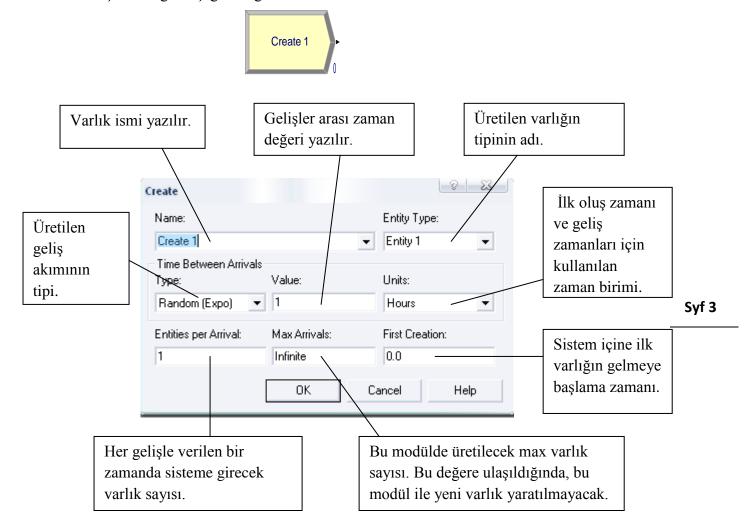
İÇİNDEKİLER

1.	AREN <i>A</i>	A KOMUTLARI	. 3
	1.1.	CREATE	. 3
	1.2.	DİSPOSE	. 3
	1.3.	PROCESS	. 4
	1.4.	DECİDE	. 5
	1.5.	BATCH	. 8
	1.6.	SEPARATE	. 9
	1.7.	ASSİGN	10
	1.8.	RECORD	11
	1.9.	HOLD	11
	1.10.	MATCH	12
	1.11.	ROUTE	13
	1.12.	STATION	14
	1.13.	ACCESS	14
	1.14.	CONVEY	15
	1.15.	EXIT	16
	1.16.	REQUEST	17
	1.17.	TRANSPORT	17
	1.18.	FREE	18
	1.19.	SEQUENCE	19
2.	ÖRN	EKLER	19
2.1. BERBER ÖRNEĞİ		ERBER ÖRNEĞİ	19
		19	
	2.3. B	EKLEME YERİ SINIRLI BERBER ÖRNEĞİ	20
	2.4. A	TÖLYE ÖRNEĞİ	22
	2.5. TI	EKRAR İŞLEMELİ ATÖLYE ÖRNEĞİ	22
2.6. BEKLEME YERİ SINIRLI ATÖLYE ÖRNEĞİ		EKLEME YERİ SINIRLI ATÖLYE ÖRNEĞİ	
		ECİDE ÖRNEĞİ	26
	2.8. RO	OUTE ÖRNEĞİ	28
		RANSPORT ÖRNEĞİ	
		KIŞLARI FARKLI ÜRÜNLER İÇİN ÖRNEK	
2.7. DECİDE ÖRNEĞİ	RNEK	34	
	2.12. A	NİMASYON ÖRNEĞİ	36
		ANKA ÖRNEĞİ	
		ABRİKA ÖRNEĞİ	
	2.15.Ö	RNEK FİNAL SORUSU	42
3.	SON	UÇ	48

1. ARENA KOMUTLARI

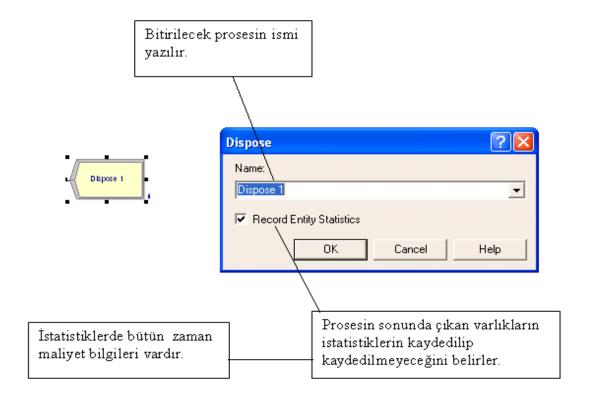
1.1. CREATE

Bu modül, bir simülasyon modelinde varlıklar için başlangıç noktası tasarlar. Varlıklar, bir program kullanılarak ya da gelişler arası zamana dayanarak oluşturulur. Varlıklar, sistem içinden sürecin başlamasından sonra modülden ayrılırlar. Bu varlık tipi bu modülde belirtilmiştir. Simgesi aşağıdaki gibidir:

1.2. DİSPOSE

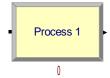
Bu modül, bir simülasyon modelinde varlıklar için son noktayı tasarlar. Varlıklar dağıtılmadan (çıkarılmadan) önce varlık istatistikleri kayıt edilebilir. Ayrıca modülün içinde sistemden ayrılan varlık sayıları da gösterilir. Simgesi ve modül ile ilgili açıklamalar aşağıdadır.

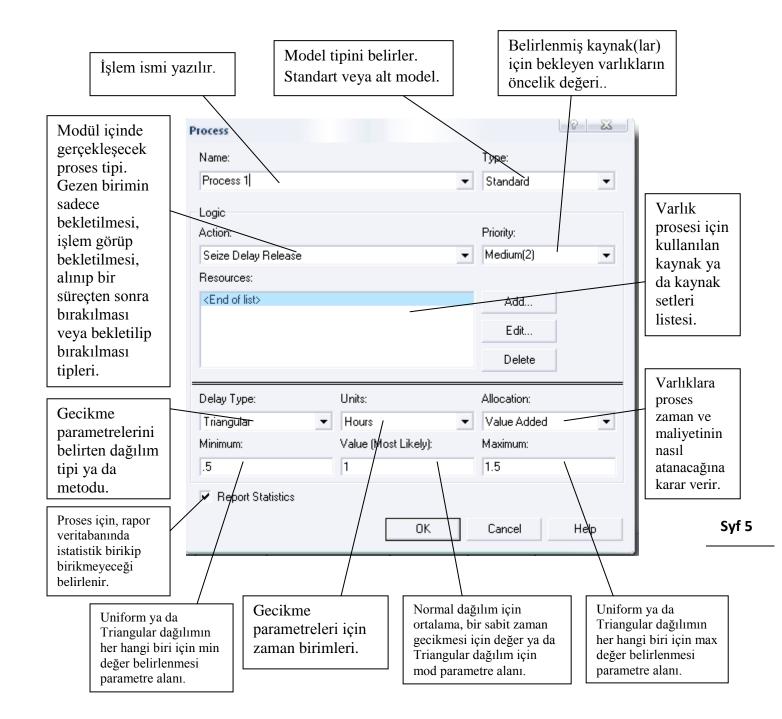

1.3. PROCESS

Bu modül, simülasyonda ana proses metodunu tasarlar. Kaynak kısıtlarını tutmak ve bırakmak için opsiyonlar (seçenekler) kullanılır. Ayrıca, bir submodel (alt model) ve kullanıcı tarafından tanımlanmış hiyerarşik mantık kullanım seçeneği vardır. Proses zamanı, varlıkları ayırt eder ve değer eklenen, değer eklenmeyen, taşıma, bekleme ve diğerlerini dikkate alabilir. İşlem önceliğini dikkate alır ve buna göre işlemleri kuyrukta bekletir. Simge üzerindeki çizgi kuyruğu ifade eder.

Simgesi ve açıklamalar aşağıdadır.

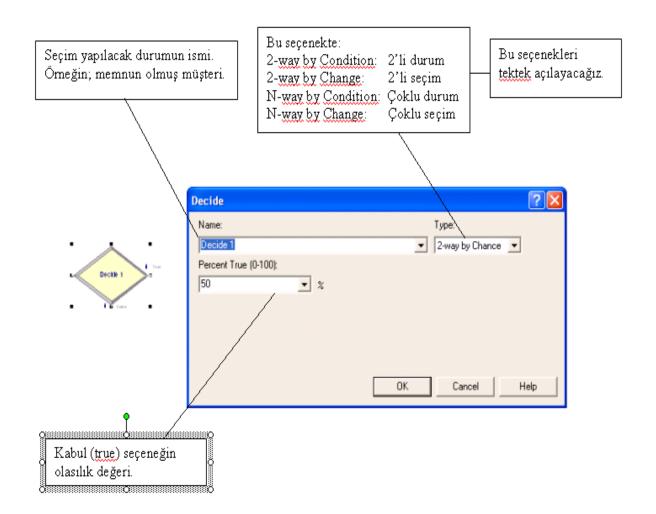

1.4. DECIDE

Bu modül sistemde karar verme prosesi için izin verir. Karar alınmasında bir veya daha fazla duruma(koşul) yada bir veya daha fazla olasılığa dayanarak seçmeyi içerir. Durumlar, özellik değerlerine, değişken değerlerine, varlık tiplerine yada bir ifadeye dayanabilir.

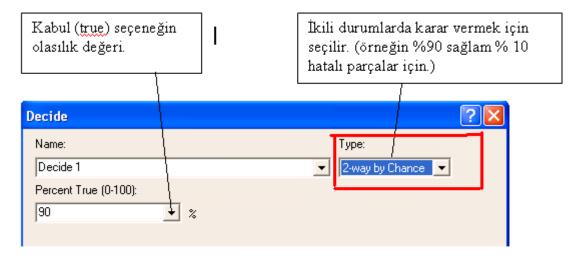
2'li ihtimal yada 2'li durumdan herhangi biri seçildiğinde, Decide modülünün iki çıkış noktası vardır. Doğru ve yanlışlar için birer çıkış noktası vardır. N'li ihtimal yada durum tipi belirlendiğinde, çoklu çıkış noktaları, her durum veya olasılık ve tek "else" çıkışı için gösterilir. 2'li ihtimal ve durum için yalnızca, her tipten (doğru/yanlış) çıkan varlıkların sayısı gösterilir. Simgesi ve açıklamaları aşağıdadır.

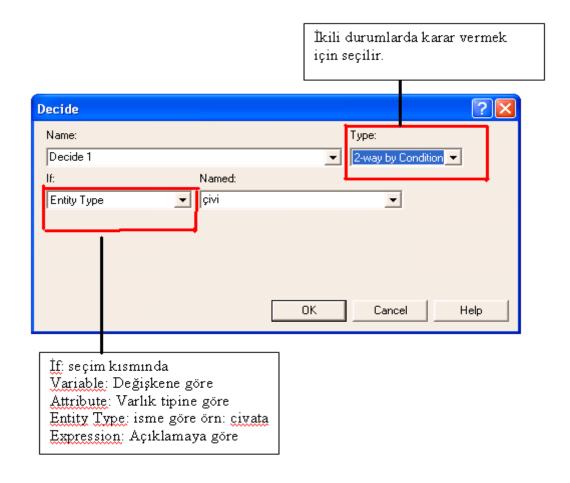

Şimdi bu TYPE seçeneklerini açıklayalım:

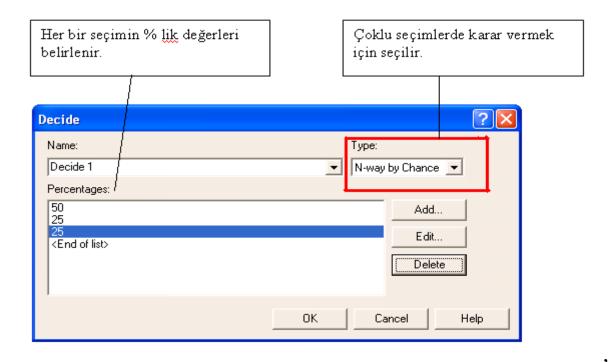
TYPE: 2-way by Change = 2'li seçim.

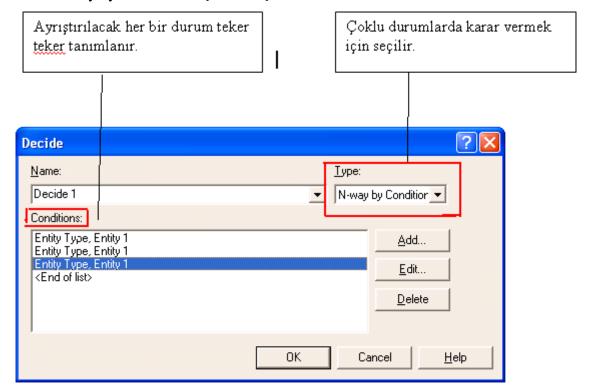
TYPE: 2-way by Condition = 2'li Durum

TYPE: N-way by Change = Çoklu seçim.

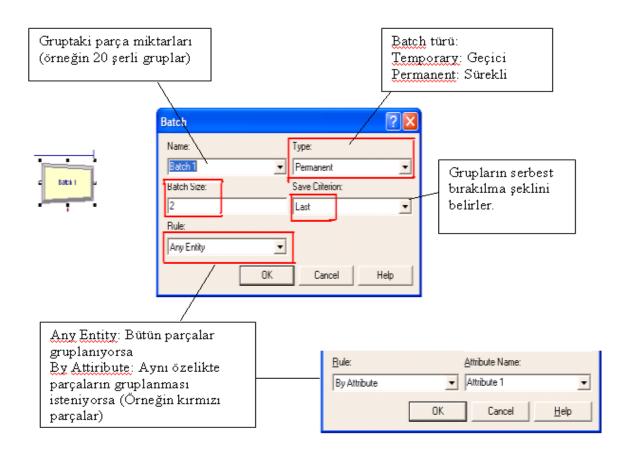
TYPE: N-way by Condition = **Çoklu Seçim.**

1.5. BATCH

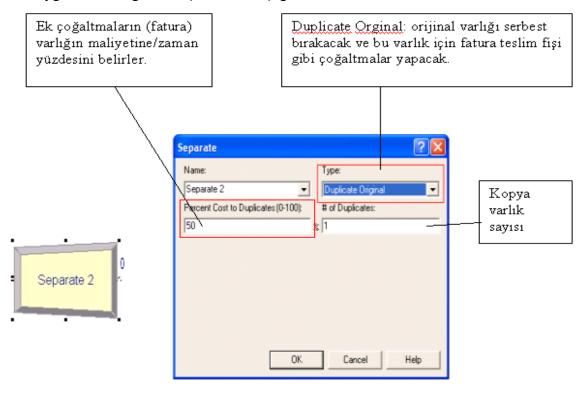
Bu modül, simülasyon modeli içinde gruplama mekanizmasını tasarlar. Batch'lar, sürekli yada geçici olarak gruplanabilir. Geçici Batch, kullanılan Separate (aşağıda açıklanmıştır) modülüyle daha sonra bölünmelidir.

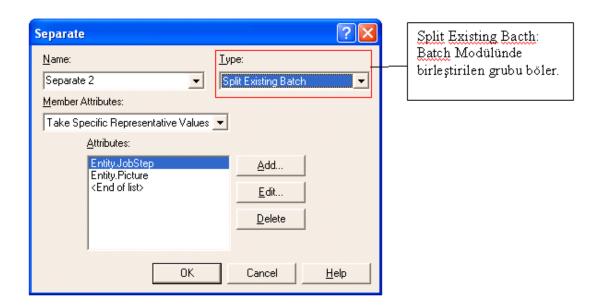
Batch'lar, giren varlıkları belirtilmiş sayıyla yapabilir yada bir özelliğe dayanarak diğerleriyle eşleştirilebilir. Gerekli varlık sayısı birikene kadar, Batch modülünde varlık gelişleri bir kuyruğa yerleştirilir. İlk kümelenir, yeni bir temsilci varlık oluşturulur. Simgesi ve açıklamalar aşağıdadır.

1.6. SEPARATE

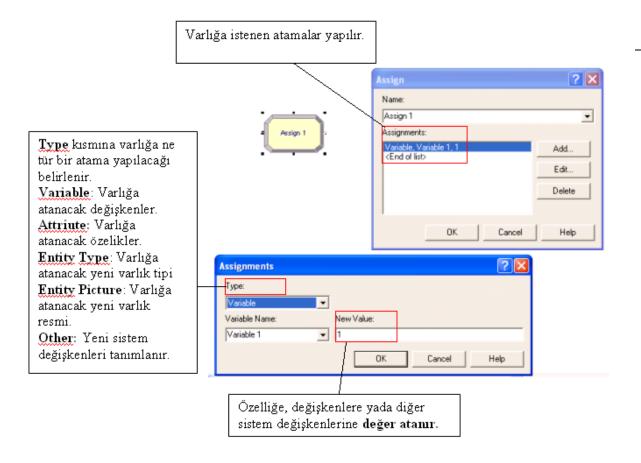
Bu modül, çoklu varlıkların içine gelen bir varlığı kopyalamakta yada önceden oluşturulan bir varlık yığınını bölmekte kullanılabilir. Varlıklar çoğaltıldığında, modülden belirli sayıda kopya yapılır ve gönderilir. Gelen orijinal varlıklar aynı zamanda modülden ayrılır. Ayırma tipine bağlı olarak, belirlenmiş çıkış noktaları sayısı istenir. Varlıklar çoğaltıldığında, 2 çıkış noktası uygundur. Simgesi ve açıklamalar aşağıdadır.

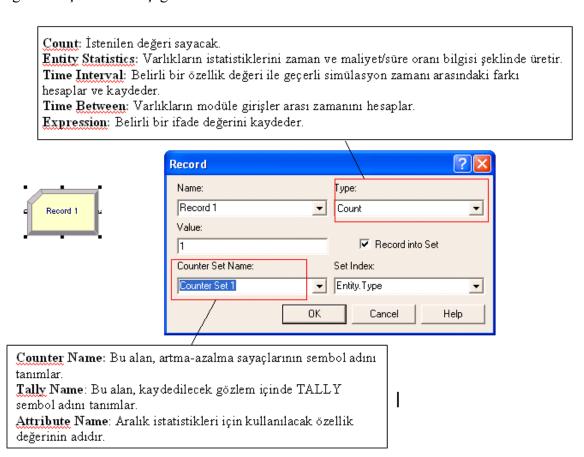
1.7. ASSİGN

Bu modül, değişkenlere varlık özeliklerine, varlık tiplerine, varlık resimlerine yada diğer sistem değişkenlerine yeni değer atanması için kullanılır. Tek bir Assign modülle çoklu atamalar yapılabilir. Simgesi ve açıklamalar aşağıdadır.

1.8. RECORD

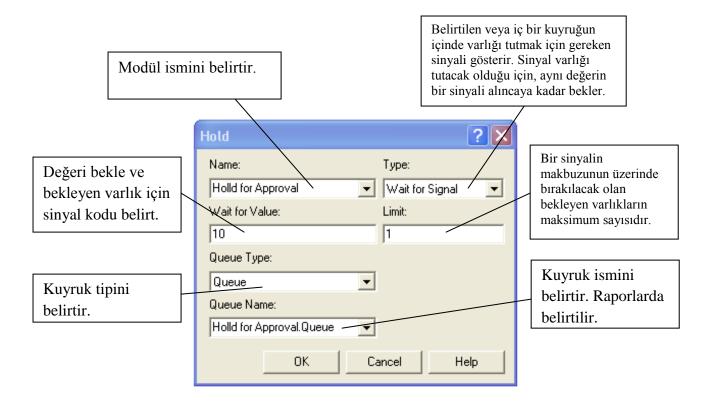
Bu modül, simülasyon modelinde istatistikleri biriktirmekte kullanılır. Çeşitli gözlemsel istatistikler kullanılır, modül içinde çıkışlar arası zaman, varlık istatistikleri (zaman, maliyet vb.), genel gözlemler ve ara (interval) istatistikleri içerir. Sayılabilir tip bir istatistik olduğu gibi kullanılır. Tally ve Counter setleri aynı zamanda belirlenebilir. Simgesi ve açıklamalar aşağıdadır.

1.9. **HOLD**

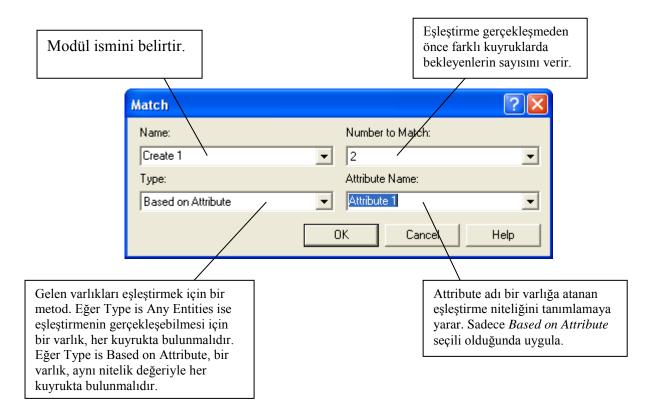
Bu modülde eğer varlık bir sinyal için tutuluyorsa, sinyal modülü varlığa sonraki modüle geçmek için izin vermede kullanılır. Eğer varlık, verilmiş bir halin doğru olması için tutuluyorsa, varlık (tanımlanan veya iç kuyruktan her biri) hal doğru oluncaya kadar modülde kalacak. Varlık sınırsız bir tutmada olduğu zaman taşıma modülü, işleme tabi tutmaya devam etmek için izin vermede kullanılır. Simgesi ve açıklamalar aşağıdadır.

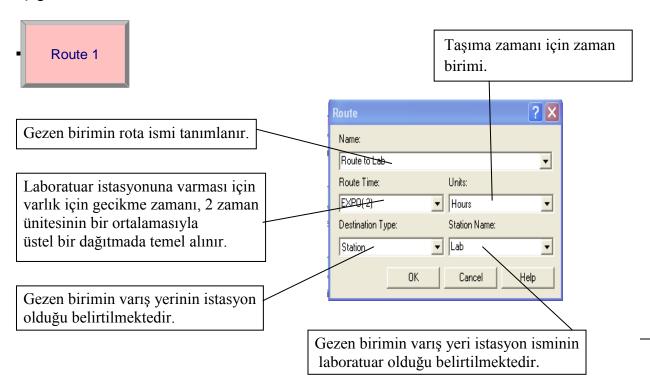
1.10. MATCH

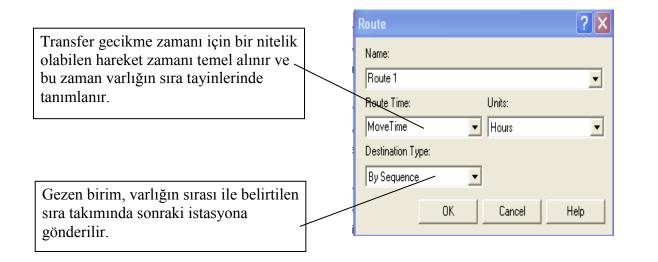
Match modülü farklı kuyruklarda bekleyen varlıkları belli sayılarda gruplar, bir araya getirir. Match komutunun işlev görebilmesi için belirtilen(tanımlanan) kuyruklarda en azından bir varlık olması gerekir. Ayrıca match komutu kullanılmadan önce, kuyruklarda beklemekte olan varlıkların en az bir ortak Attribute(özellik)leri olmalıdır.

1.11. ROUTE

Route (Rota) modülü, belirtilen bir istasyona bir varlığı transfer eder veya istasyona ziyaret sırasında, sonraki istasyona gezen birimi tanımlamak için kullanılır. Bir gezen birim rota modülüne girdiği zaman, onun istasyon niteliği (varlık, istasyon), varış yeri istasyonuna girendir. Gezen birim varış yeri istasyonuna rota zamanı kullanılarak yollanır. Eğer istasyon varış yeri, öyle sıra ile girilirse, sonraki istasyon varlığın sırası ile kararlaştırılır ve takımın içinde adım özel-maksat nitelikler varlığı tarafından tanımlanır. Simgesi ve açıklamalar aşağıdadır.

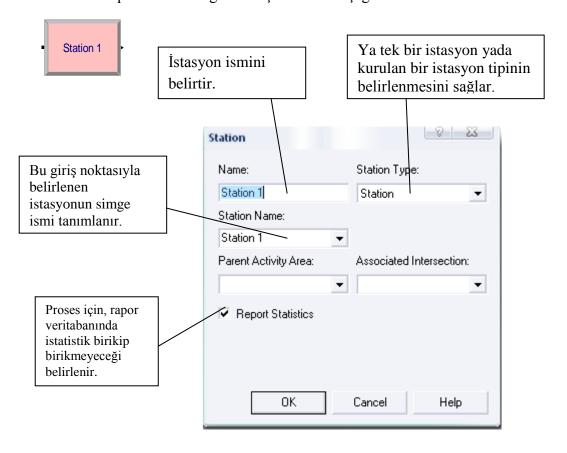

Syf 13

1.12. STATION

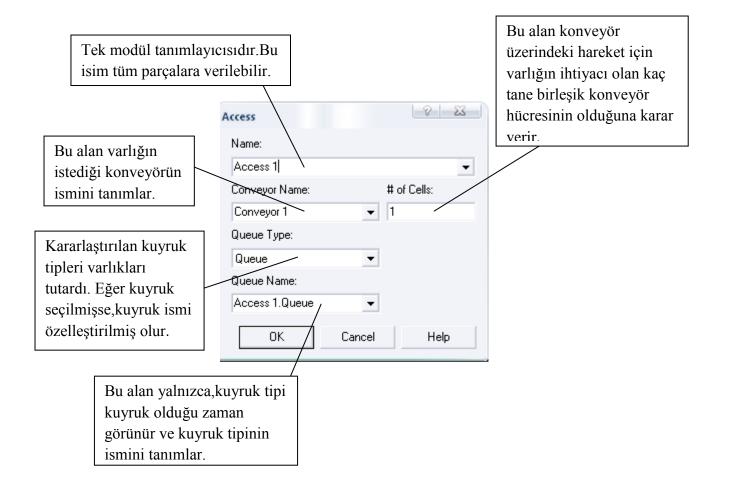
Route komutu kullanıldığında gezen birimin gideceği yerleri tanımlamak için kullanılır. Station modülü hareketli kaynakları veya durağan olmayan kaynakların olduğu ilgili bir park alanına sahip olabilir. Simgesi ve açıklamaları aşağıdadır.

1.13. ACCESS

Access modülü, varlığın bir istasyondan diğerine hareketi için konveyörün bir yada daha fazla hücresine yer tahsis eder. Varlık bir kez konveyör üzerindeki hücrelerin kontrolüne sahiptir. Belki varlık gelecek istasyona taşınacak olabilir. Varlık Access modülüne geldiği zaman konveyör üzerindeki bitişik hücrelerin uygun numaralarına kadar bekleyecektir ve bu numaralar boş ve diğer varlık istasyon yeriyle sıraya dizilmiştir. Simgesi ve açıklamalar aşağıdadır.

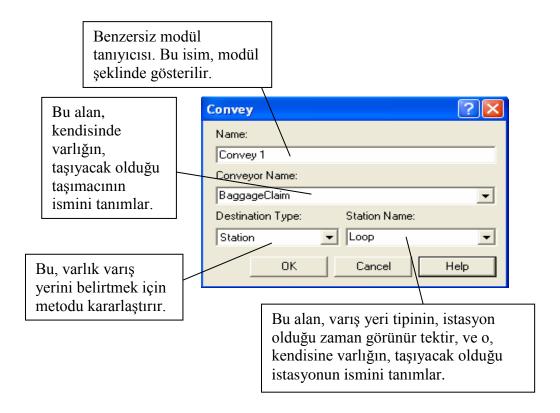

1.14. CONVEY

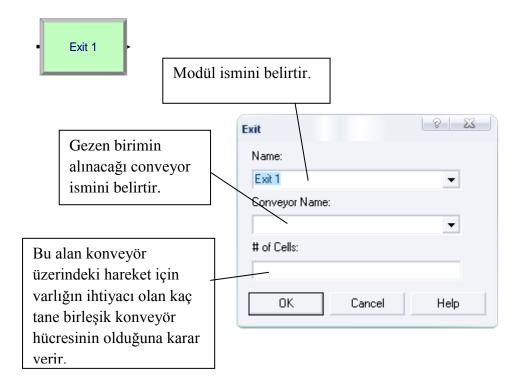
Convey modülü aracılığı ile bulunduğu istasyondan belirtilen varış istasyonuna taşır. Bir sonraki istasyona varlığın taşınması esnasında oluşan zaman gecikmesi taşıyıcı hızından ve istasyonlar arası mesafeden kaynaklanır. Bir varlık convey modülüne girdiği zaman, onun istasyon niteliği de varış istasyonuna taşınır. Varlık varış istasyonuna özellikten sonra taşınır. Eğer varış yeri tipi By Sequence olarak belirtilirse, sonraki istasyon varlığın Sequence'si ve bunun içinde yer alan adımlar ile belirlenir. Simgesi ve açıklamalar aşağıdadır.

Convey 1

1.15. EXIT

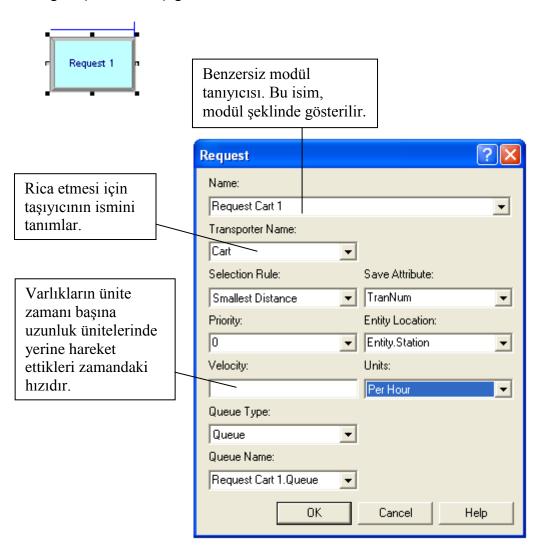
Bu modül Access modülü ile Conveyöre alınan gezen birimi herhangi bir işlem için konveyörden almaya yarar. Convey komutu ile taşınan bir gezen birim mutlaka ilgili istasyona geldiğinde prosese girmeden önce conveyörden alınmalıdır. Aksi halde taşıyıcı sürekli dolu görünecek bu da yanıltıcı sonuçlar doğuracaktır. Modülün simgesi ve açıklamaları aşağıda verilmiştir.

1.16. REQUEST

İstek modülü, bir varlığa bir taşıyıcı ünitesini tayin eder ve varlığın yerine üniteye hareket eder. Özel bir taşıyıcı ünitesi belirtilebilir veya seçim bir kural temel alınarak meydana gelebilir.Varlık, istek modülüne vardığı zaman, biri müsait olduğu zaman bir taşıyıcı ayrılır. Taşıyıcı ünitesi, varlık yerine uzanıncaya kadar istek modülünde kalır. Varlık sonra, istek modülünden dışarı hareket eder.

İlgili açıklamalar aşağıdadır.

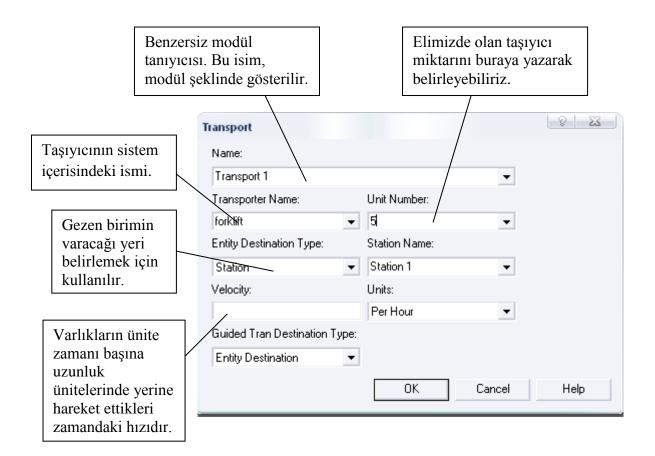

Bu modül hakkındaki diğer bilgiler pek kullanılmayan özellikler olduğu için üzerinde durulmamıştır.

1.17. TRANSPORT

Bu modül yine gezen birimin taşınmasında kullanılır. Bu modülde taşıyıcı sınırlaması vardır. İstediğimiz kadar taşıyıcıyı biz tanımlarız. Request komutu ile çağırılan taşıyıcı Transport modülü ile ilgili istasyona gittikten sonra Free modülü ile mutlaka boşaltılmalıdır. Modül ile ilgili açıklamalar aşağıdadır.

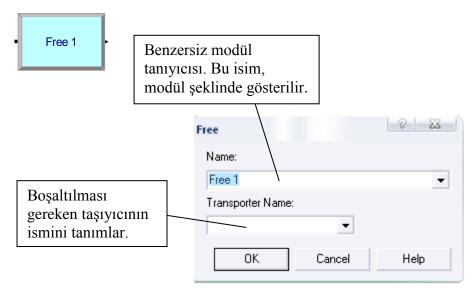

Modül ile ilgili diğer açıklamalar detay oluşturacağından verilmemiştir. Fakat Destination Type bölümüne attribute veya sequence tanımlanarak da taşıma sağlanabilir. Bunlar yukarıda anlatılan benzer modüller ile aynıdır.

1.18. FREE

Bu modül varlığın en son pay edilmiş taşıyıcısını salıvermek için kullanılır. Eğer sırada taşıyıcı istemek veya pay etmek için bekleyen bir varlık varsa, taşıyıcı o varlığa verilir. Taşıyıcı modülünde başka türlü ayarlanmadığı sürece; taşıyıcının boşaldığı anda bekleyen başka varlıklar yoksa, taşıyıcı ünite serbest bırakan varlığın istasyonunda boşta bekletilir. İlgili açıklamalar aşağıdadır.

1.19. SEQUENCE

Bir modül olmasa da özellikle taşıyıcı görevini yapan modüllerde kullanılan bu komut, taşıma faaliyetlerini sistem tasarımı sırasında epeyce kolaylaştırmaktadır. Advanced Transfer başlığı altındaki modüllerden Sequence seçildiğinde açılan kısma sırası ile ilgili gezen birimin işlem sırası girilirse sistem tasarımı içerisinde tekrar tekrar işlem öncelikleri ile ilgilenmeye gerek kalmayacaktır. Bu da bize büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

2. ÖRNEKLER

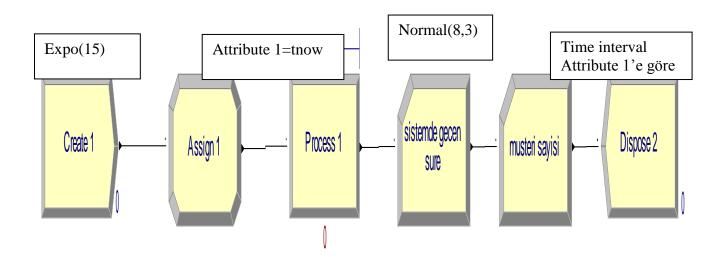
Örnekler geçmiş yıllarda çözülen örnekler, ödevler veya sınav soruları incelenerek ve sorular üzerinde çeşitli değiştirmeler yapılarak hazırlanmıştır.

2.1. Berber Örneği

Gelişler arası süre Ex(15) olan ve tıraş süreleri normal(8,3) dağılımına uyan bir berberde 200 dakika çalışılması durumunda oluşacak hizmet gören müşteri sayısı, hizmet görenlerin ortalama sistemde geçirdiği süre ve kuyruk durumlarını gösteren Arena simülasyonunu yapınız.

Çözüm: Sorunun arena çıktıları aşağıda verilmiştir.

Syf 19

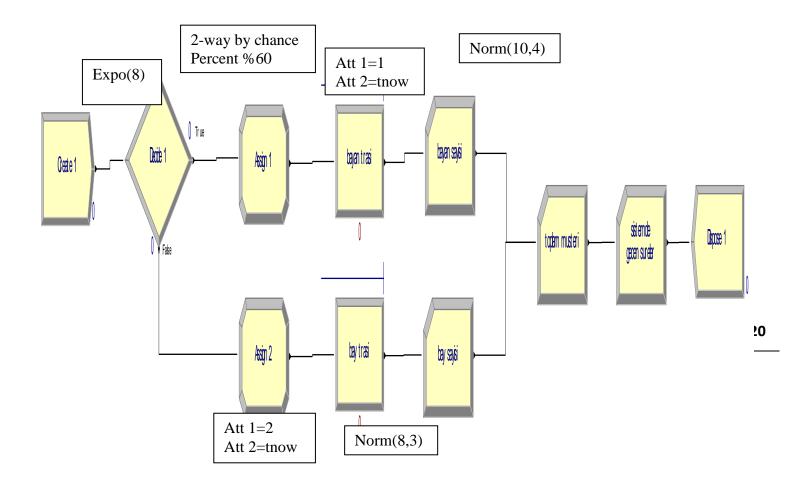

2.2. Geliştirilmiş Berber Örneği

Gelişler arası süre Ex(8) olan, gelen müşterilerin %60'nın bayan %40'nın bay olduğu, bayan ve bay müşteriler için ayrı ayrı tıraş koltuklarının bulunduğu, ve tıraş sürelerinin bayanlar için normal(10,4), baylar için normal(8,3) dağılımına uyan bir berberde 200 dakika çalışılması durumunda oluşacak hizmet gören müşteri sayısı, hizmet gören bay veya bayan sayılarını,

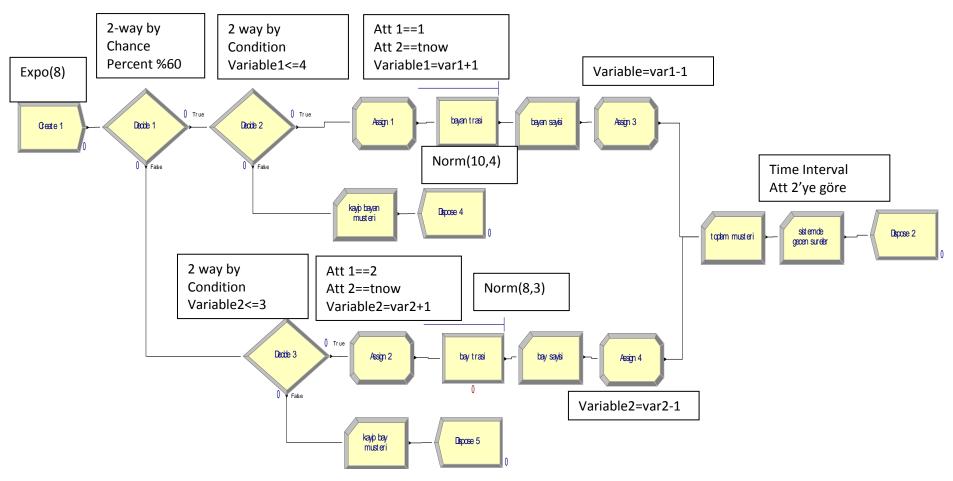
hizmet görenlerin ortalama sistemde geçirdiği süreleri (bay veya bayan için ayrı ayrı), kayıp müşteri sayısını ve kuyruk durumlarını gösteren Arena simülasyonunu yapınız.

Çözüm: Sorunun arena çıktıları aşağıda verilmiştir.

2.3. Bekleme Yeri Sınırlı Berber Örneği

Gelişler arası süre Ex(8) olan, gelen müşterilerin %60'nın bayan %40'nın bay olduğu, bayan ve bay müşteriler için ayrı ayrı tıraş koltuklarının bulunduğu, bayanlar için bekleme salonu kapasitesinin 5 kişi, baylar için 4 kişi olduğu ve tıraş sürelerinin bayanlar için normal(10,4), baylar için normal(8,3) dağılımına uyan bir berberde 200 dakika çalışılması durumunda oluşacak hizmet gören müşteri sayısı, hizmet gören bay veya bayan sayılarını, hizmet görenlerin ortalama sistemde geçirdiği süreleri (bay veya bayan için ayrı ayrı), kayıp müşteri sayısını ve kuyruk durumlarını gösteren Arena simülasyonunu yapınız.

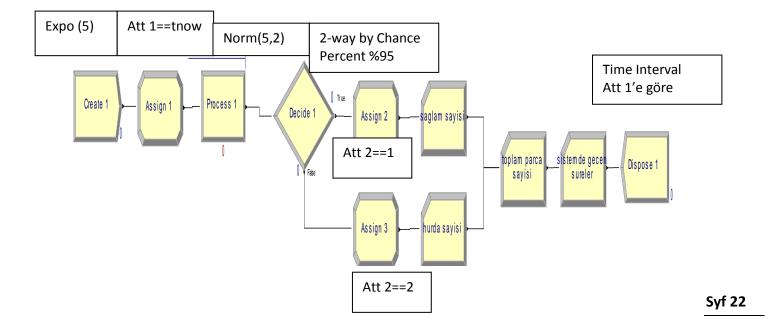

Syf 21

2.4. Atölye Örneği

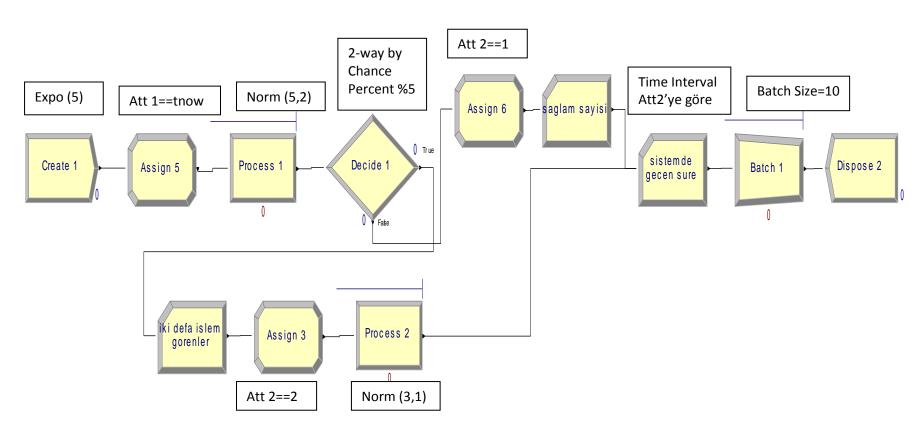
Gelişler arası süre Ex(5) olan, gelen parçaların %5'inin hurda %95'inin sağlam olduğu, işlem süresinin normal(5,2) dağılımına uyan bir atölyede işlem gören parça sayıları, sistemde geçen süreler ve kuyruk durumunu veren Arena simülasyonunu yapınız.

Çözüm: Sorunun arena çıktıları aşağıda verilmiştir.

2.5. Tekrar İşlemeli Atölye Örneği

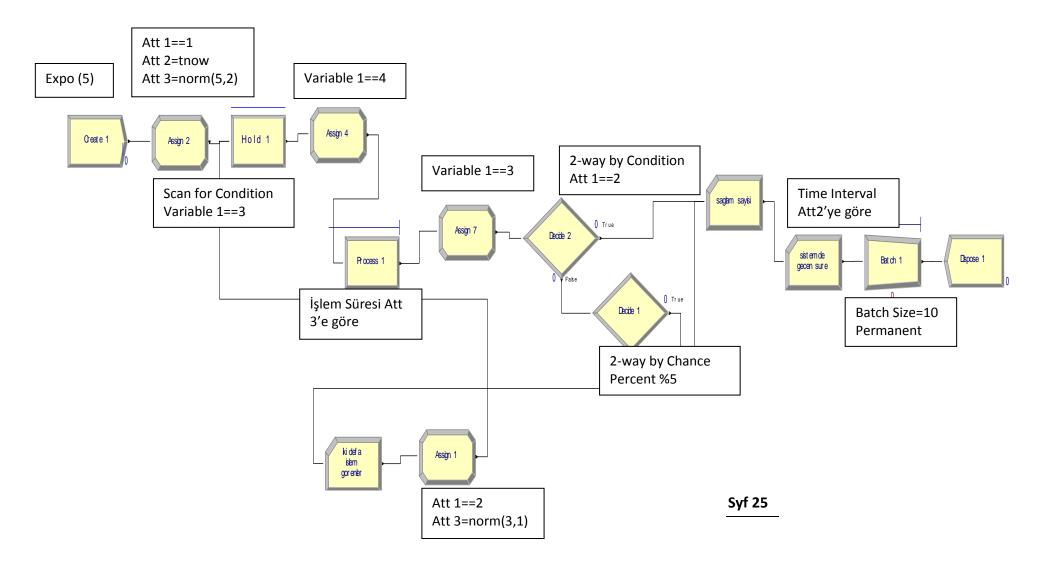
Gelişler arası süre Ex(5) olan, gelen parçaların %5'inin hurda %95'inin sağlam olduğu, işlem süresinin normal(5,2) dağılımına uyan, hurda parçaların normal(3,1) işlem süresi ile tekrar işlemeye alındığı ve atölyeden çıkışların 10'arlı partiler halinde olduğu bir atölyede işlem gören parça sayıları, iki defa işlem gören parça sayıları, sistemde geçen süreler ve kuyruk durumunu veren Arena simülasyonunu yapınız.

Syf 23

2.6. Bekleme Yeri Sınırlı Atölye Örneği

Gelişler arası süre Ex(5) olan, gelen parçaların %5'inin hurda %95'inin sağlam olduğu, işlem süresinin normal(5,2) dağılımına uyan, hurda parçaların normal(3,1) işlem süresi ile tekrar işlemeye alındığı, tezgah önünde bekleyecek parça sayının 4 ile sınırlandırıldığı ve atölyeden çıkışların 10'arlı partiler halinde olduğu bir atölyede işlem gören parça sayıları, iki defa işlem gören parça sayıları, sistemde geçen süreler ve kuyruk durumunu veren Arena simülasyonunu yapınız.

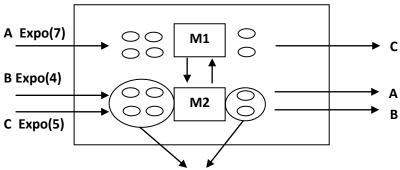

NOT: Soruda verilen süreler

tesadüfi olarak seçilmiştir.

2.7. Decide Örneği

Aşağıda şekli ve ilgili bilgilerin verildiği atölyede parçalara ait Arena simülasyonunu kuyruk durumları ve işlem gören parça adetlerini verecek şekilde hazırlayınız.

Tezgah giriş ve çıkış stok kapasiteleri.

Rotalar ve İşlem Süreleri

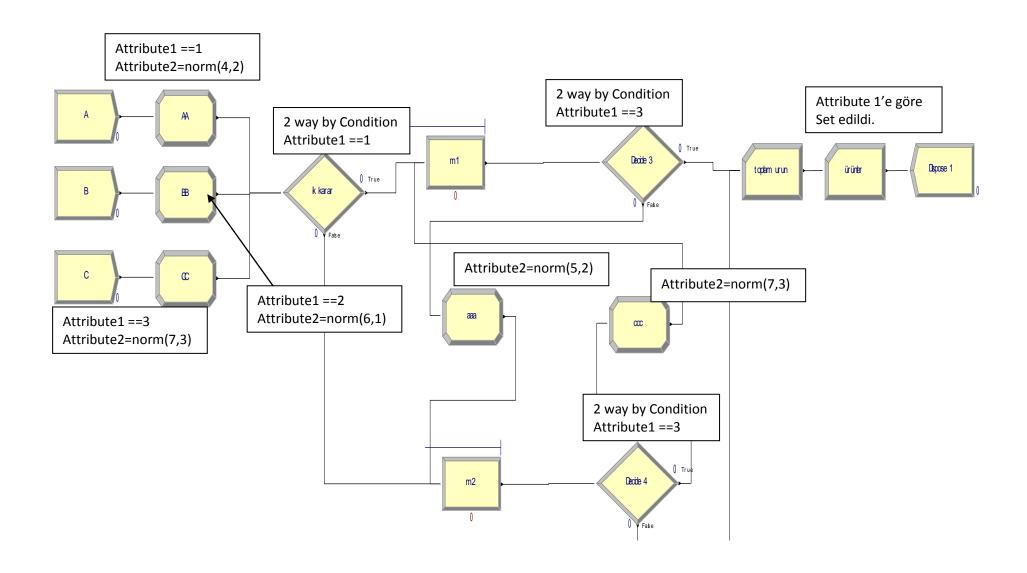
$$A \longrightarrow M1[norm(4,2)] \rightarrow M2[norm(5,2)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma_1$$

B —
$$M2[norm(6,1)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma_1$$

$$C \longrightarrow M2[norm(7,3)] \rightarrow M1[norm(7,3)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma$$

Soru Decide komutu kullanılarak çözülmüştür.

Attribute 2= İşlem Süresi

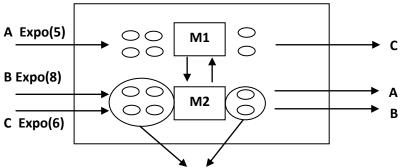

NOT: Soruda verilen süreler

tesadüfi olarak seçilmiştir.

2.8. Route Örneği

Aşağıda şekli ve ilgili bilgilerin verildiği atölyede parçalara ait Arena simülasyonunu kuyruk durumları ve işlem gören parça adetlerini verecek şekilde hazırlayınız.

Tezgah giriş ve çıkış stok kapasiteleri.

Rotalar ve İşlem Süreleri

A
$$\longrightarrow$$
 M1[norm(5,2)] \rightarrow M2[norm(3,1)] \rightarrow çıkış

B —
$$M2[norm(4,2)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma_1$$

$$C \longrightarrow M2[norm(5,1)] \rightarrow M1[norm(6,1)] \rightarrow cikis$$

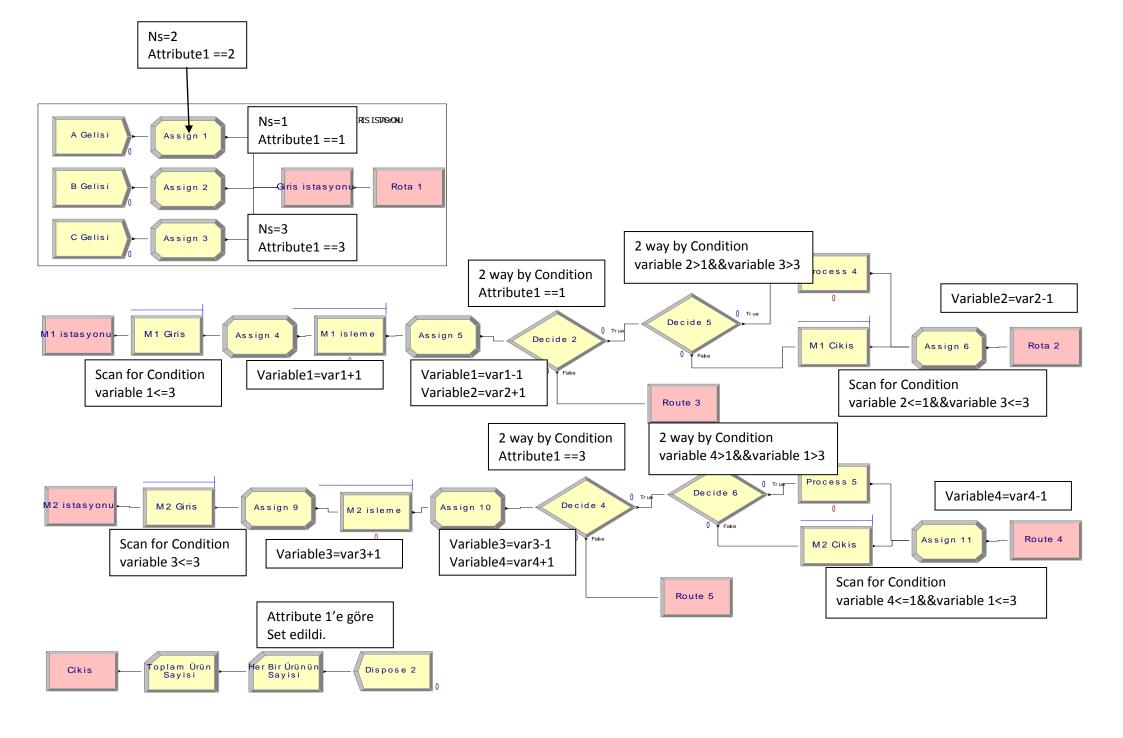
Soru Route komutu kullanılarak çözülmüştür.

NOT: Route için Velocity=10 ve Taşıma Süresi olarak da=2 alınmıştır.

Attribute 1= Parça Tipi

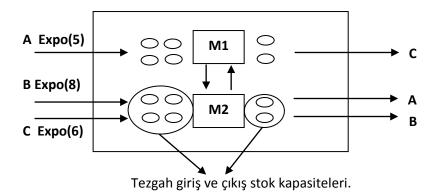
Attribute 2= İşlem Süresi

Attribute 3=Taşıma Süresini göstermektedir.

2.9. Transport Örneği

Aşağıda şekli ve ilgili bilgilerin verildiği atölyede parçalara ait Arena simülasyonunu kuyruk durumları ve işlem gören parça adetlerini verecek şekilde hazırlayınız.

Rotalar ve İşlem Süreleri

<u>NOT</u>: Soruda verilen süreler tesadüfi olarak seçilmiştir.

A
$$\longrightarrow$$
 M1[norm(5,2)] \rightarrow M2[norm(3,1)] \rightarrow çıkış

B
$$\longrightarrow$$
 M2[norm(4,2)] \rightarrow çıkış

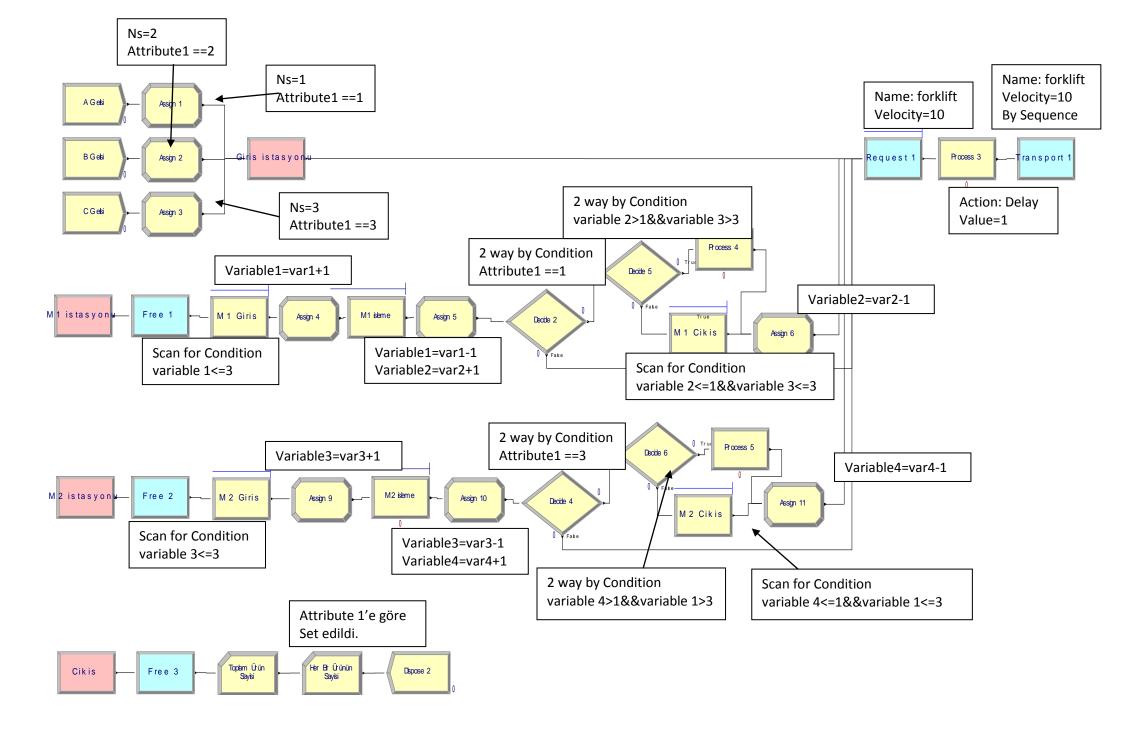
$$C \longrightarrow M2[norm(5,1)] \rightarrow M1[norm(6,1)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma_1$$

Soru Transport komutu kullanılarak çözülmüştür.

NOT: Transport için Velocity=10 ve Taşıma Süresi olarak da=2 alınmıştır. Taşıyıcının gelme süresi ilgili proseste sabit 1 br alınmıştır. Transport için Distance(gidilecek yerler arası uzaklıklar) hepsi 10 alınmıştır. Attribute değerleri bir önceki soru ile aynıdır.

Çözüm: Sorunun arena çıktıları aşağıda verilmiştir.

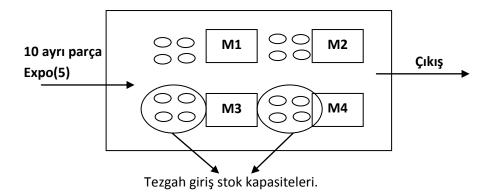
Svf 30

Syf 32

2.10. Akışları Farklı Ürünler İçin Örnek

Aşağıda şekli ve ilgili bilgilerin verildiği atölyede parçalara ait Arena simülasyonunu kuyruk durumları ve işlem gören parça adetlerini verecek şekilde hazırlayınız.

Rotalar ve İşlem Süreleri

NOT: Soruda verilen süreler tesadüfi olarak seçilmiştir.

- $1 = M1[norm(2,1)] \rightarrow M3[norm(4,8)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma$
- $2 = M4[norm(4,4)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma$
- $3 = M4[norm(3,0)] \rightarrow M3[norm(5,8)] \rightarrow M2[norm(6,1)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma_2$
- $4 = M3[norm(9,0)] \rightarrow M1[norm(8,9)] \rightarrow \varsigma_1k_1 \varsigma_2$
- $5 = M3[norm(1,7)] \rightarrow M2[norm(2,3)] \rightarrow M1[norm(4,4)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma_2$
- $6 = M1[norm(7,3)] \rightarrow \varsigma_1 k_1 \varsigma_2$
- $7 = M4[norm(9,2)] \rightarrow M3[norm(4,6)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma_2$
- $8 = M2[norm(3,9)] \rightarrow M4[norm(1,7)] \rightarrow cikis$
- $9 = M3[10] \rightarrow \varsigma_1 k_1 \varsigma_2$
- $10 = M4[norm(8,0)] \rightarrow M1[norm(7,2)] \rightarrow M2[norm(4,1)] \rightarrow M3[norm(9,9)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma_2$

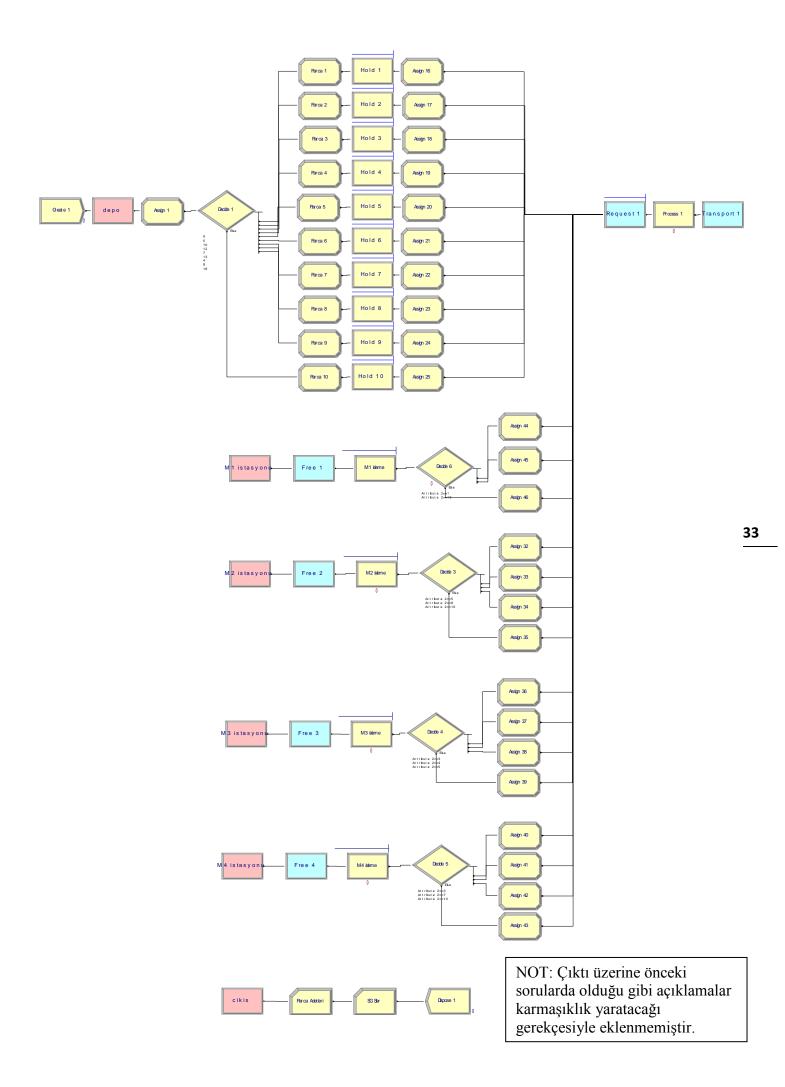
Soru Transport komutu kullanılarak çözülmüştür.

Attribute 1=tnow

Attribute 2=Parca Tipi

Attribute 3=İşlem Süresi

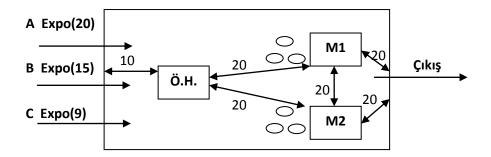
NOT: Transport için Velocity değeri 10 br alınmıştır. Taşıyıcının gelme süresi ilgili proseste sabit 1 br alınmıştır. Transport için Distance(gidilecek yerler arası uzaklıklar) hepsi 10 br alınmıştır.

Syf 34

2.11. Örnek

Aşağıda şekli ve ilgili bilgilerin verildiği atölyede parçalara ait Arena simülasyonunu kuyruk durumları ve işlem gören parça adetlerini verecek şekilde hazırlayınız.

NOT: Soruda verilen süreler tesadüfi olarak seçilmiştir.

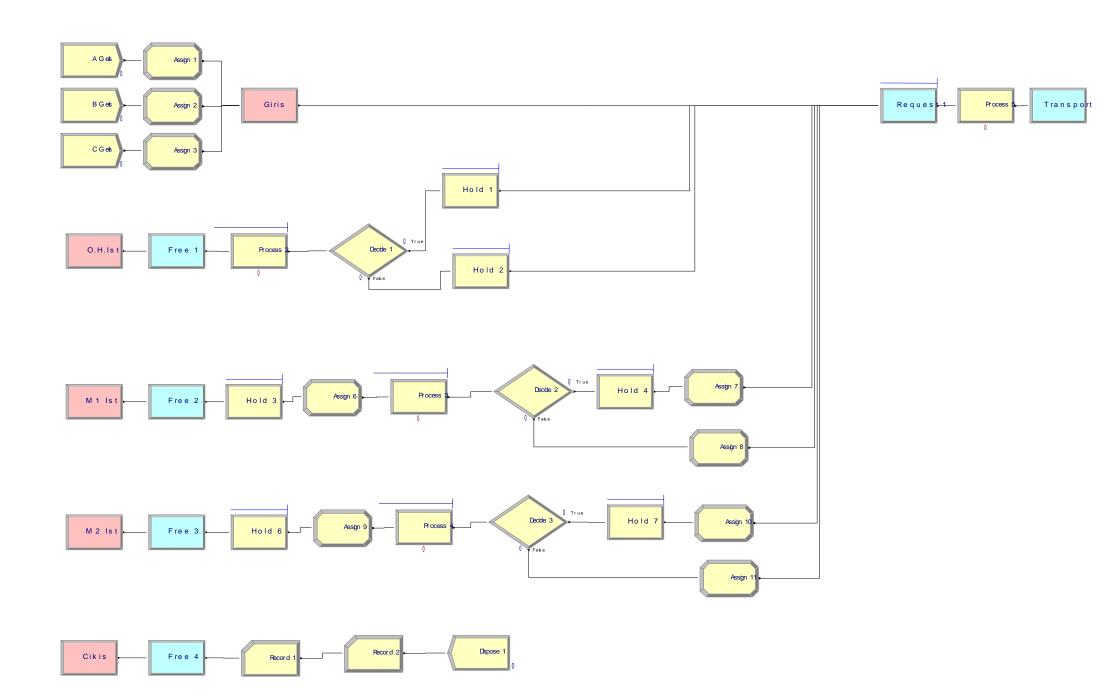
Rotalar ve İşlem Süreleri

A = $\ddot{O}.H.[norm(2,1)] \rightarrow M1[norm(4,8)] \rightarrow M2[norm(5,4)] \rightarrow \varsigma_1k_1s$ B = $\ddot{O}.H.[norm(4,4)] \rightarrow M2[norm(3,5)] \rightarrow M1[norm(3,2)] \rightarrow \varsigma_1k_1s$ C = $\ddot{O}.H.[norm(3,0)] \rightarrow M1[norm(5,8)] \rightarrow \varsigma_1k_1s$

Soru Transport komutu kullanılarak çözülmüştür.

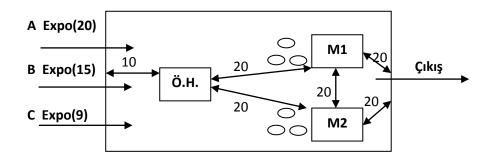
Attribute 1=tnow Attribute 2=Parça Tipi Attribute 3=İşlem Süresi

NOT: Transport için Velocity değeri 10 br alınmıştır. Taşıyıcının gelme süresi ilgili proseste sabit 1 br alınmıştır. Transport için Distance(gidilecek yerler arası uzaklıklar) şekilde ile gösterilen mesafeler olarak alınmıştır.

2.12. Animasyon Örneği

Aşağıda şekli ve ilgili bilgilerin verildiği atölyede parçalara ait Arena simülasyonunu ve animasyonunu kuyruk durumları ve işlem gören parça adetlerini verecek şekilde hazırlayınız.

NOT: Soruda verilen süreler tesadüfi olarak seçilmiştir.

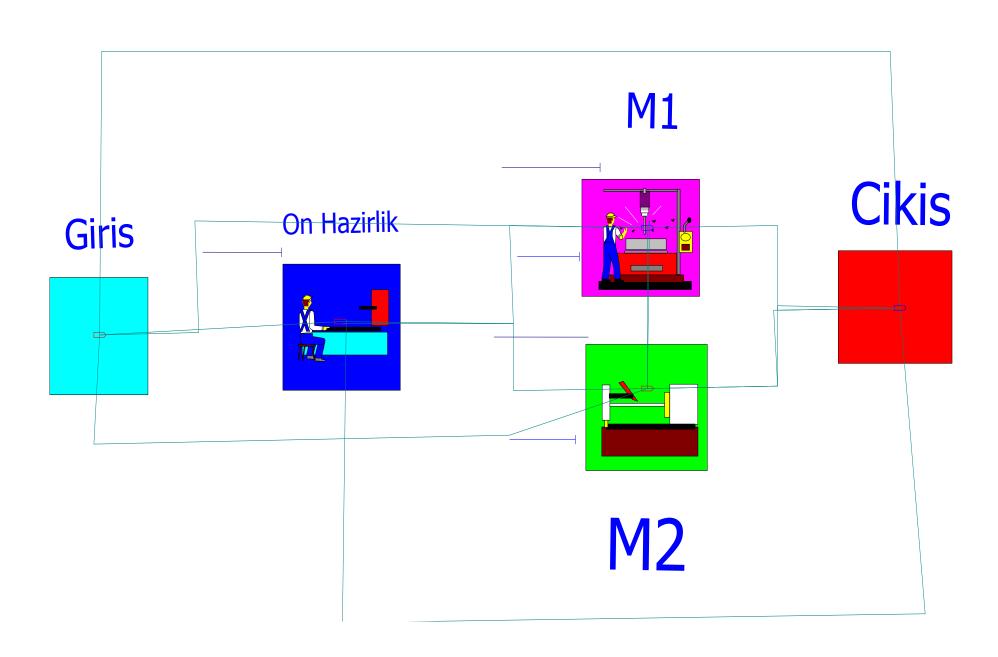
Rotalar ve İşlem Süreleri

A = $\ddot{O}.H.[norm(2,1)] \rightarrow M1[norm(4,8)] \rightarrow M2[norm(5,4)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma$ B = $\ddot{O}.H.[norm(4,4)] \rightarrow M2[norm(3,5)] \rightarrow M1[norm(3,2)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma$ C = $\ddot{O}.H.[norm(3,0)] \rightarrow M1[norm(5,8)] \rightarrow \varsigma_1k_1\varsigma$

Soru Transport komutu kullanılarak çözülmüştür.

Attribute 1=tnow Attribute 2=Parça Tipi Attribute 3=İslem Süresi Syf 36

NOT: Transport için Velocity değeri 10 br alınmıştır. Taşıyıcının gelme süresi ilgili proseste sabit 1 br alınmıştır. Transport için Distance(gidilecek yerler arası uzaklıklar) şekilde ile gösterilen mesafeler olarak alınmıştır.

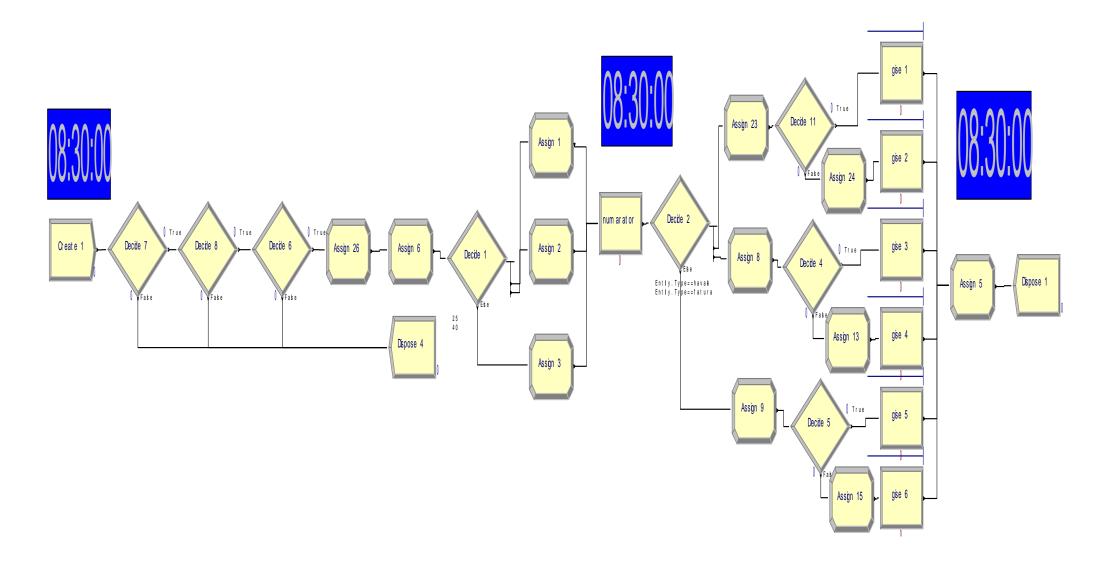

2.13. Banka Örneği

Bir bankaya müşteriler random(exp) şeklinde gelişler arası süre 1 dk olarak gelmektedirler. Gelen Müşteriler önce numaratöre yönelmekte ve orada ortalama (3:1) saniye kadar zaman kaybettikten sonra gişelere yönelmektedir. Yapacakları işleme göre numaratörden numara alan müşteriler havale için 1ve 2 nolu gişeye hesap işlemleri için 3 ve 4 nolu gişeye fatura ödemeleri için 5 ve 6 nolu gişeye yönelmektedir. Gişe seçimleri numaratör tarafından sırayla yapılmaktadır. Örneğin ilk gelen kişi havaleyi seçerse numaratörde 1 nolu kasaya daha sonra gelen kişi fatura ödemelerini seçerse 5 nolu kasaya üçüncü kişi havale yi seçerse 2 nolu kasaya yönlendirilecektir. Bankaya aynı anda en fazla 50 kişi gelebilmekte ve banka günde 8 saat haftada 7 gün çalışmaktadır. Banka prensipleri gereği günlük 200 müşteriye hizmet vermezse çalışma süresini uzatmakta ve bu sayıya ulaşmaya çalışmaktadır ancak yapılan sözleşmeye göre de gişe görevlileri günde en fazla 10 saat çalışmaktadır. Sisteme girişler bittikten sonra banka görevlileri bankadaki müşterilerin işlemlerini bitirebilmek için maksimum 1 saat daha çalışmaktadırlar ve yine işlem için bekleyen müşteri var ise işlemlerini tamamlamadan sistemi terk etmektedirler.

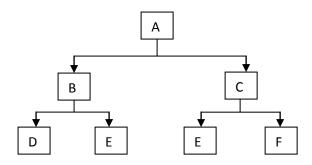
Bankanın müşteri portföyü %25 havale için gelenler %40 fatura ödemeleri için gelenler %35 de hesap işleri için gelenlerden oluşmaktadır. Bunların işlem süresi sırasıyla (3:2),(4:1),(5:1) dakikadır. Bu problemin arena da simülasyonunu yapınız.(dağılım olarak normal dağılım kullanınız)

Çözüm: Sorunun arena çıktıları aşağıda verilmiştir.

2.14. Fabrika Örneği

Bir fabrikada üretilen ürünlere ait ürün ağacı aşağıdaki gibidir.

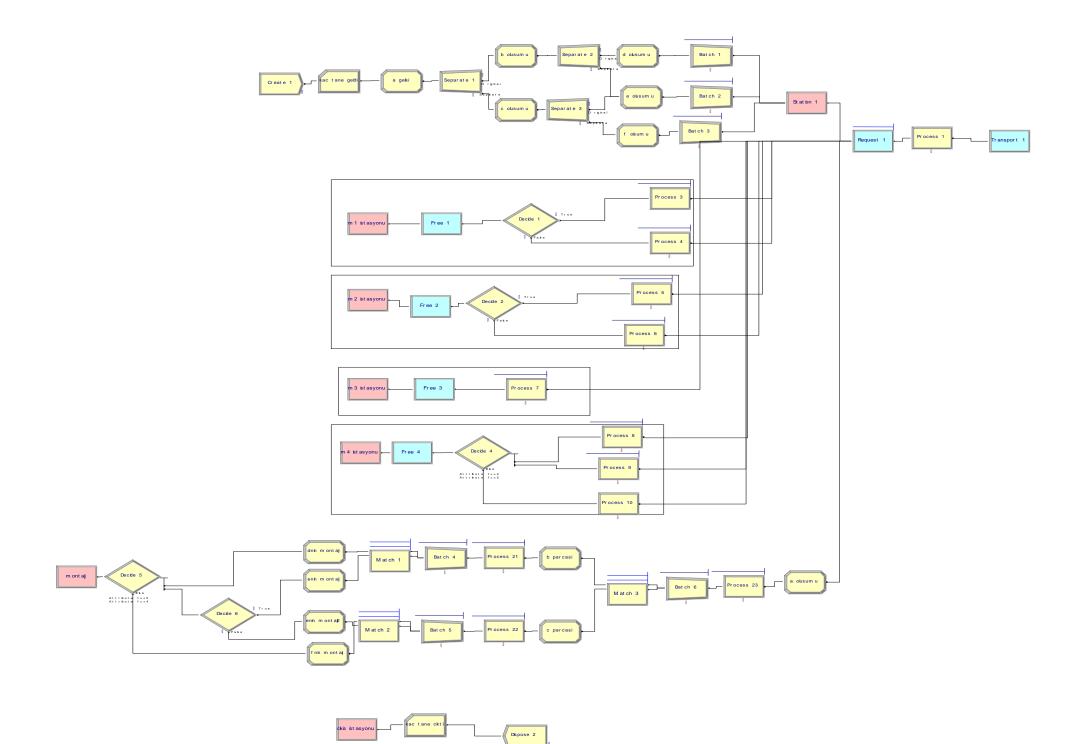

Fabrika yapılan 100 birimlik A ürünü üretimini tamamlamak istemektedir. Ürünlerin üretimi için atölye içerisinde izlemeleri gereken rotalar ile işlem süreleri aşağıda verilmiştir. Ürünler 10'arlı partiler halinde atölyede dolaşacak ve bir tezgahtaki partinin işi bitmeden diğer parti atölyeye girmeyecektir. Taşıma süreleri 5 birim alınırken montaj süreleri 0 birim olarak alınacaktır. Atölyede sadece bir taşıyıcı bulunmaktadır. Atölyede giriş çıkış aynı kapıdan olacak, giriş çıkış ile tezgahlar ve tezgahların kendi aralarındaki tüm mesafeler 10 birim olarak alınacaktır. Atölyeye kaç ürün geldiğini ve kaç ürün çıktığını bulan arena örneğini yapalım.

Rotalar: D
$$\longrightarrow$$
 M1(3) - M2(5) - M4(7) *Parantez içindekiler işlem süreleridir.
E \longrightarrow M2(4) - M3(9) - M4(4)
F \longrightarrow M1(11) - M4(3)

Çözüm: Problemin çözümü aşağıdadır.

Syf 40

2.15. Örnek Final Sorusu

Bir işletme A, B, C ürünlerinin montajından X ürününü; B, C parçalarının montajından ise Y ürününü üretmek istemektedir. İşletme ayda 300 saat çalışmaktadır.

İşletmede A ve B ürünleri sürece göre yerleştirilmiş bir atölyede, C ürünü ise ürüne göre yerleştirilmiş bir atölyede imal etmektedir.

NOT: 1) C ürününün imalinde ikinci Torna tezgâhından sonra çıkan hatalı parçalar sürece göre yerleştirilmiş atölyedeki torna tezgâhlarında 10 dakikalık bir operasyonla %50 si kurtarılmakta ve ürüne göre yerleşimdeki matkap tezgâhına gönderilmektedir.

2) C ürününün imalatında konveyör kullanılmaktadır. Atölyede 2 adet forklift bulunmaktadır.

Ürünlere olan aylık talep miktarları ile ürünlerin üretiminde atölye içerisinde ne kadarlık partiler ile gezeceği aşağıda verilmiştir.

20 T A PARCASI	10 M B PARCASI 20 T C PARCASI
15 F	20 F 20 F
10 M	10 T
%20	%10 %30 к
10 P	30 P 10 M
	Y PARCASI MONTAJI MONTAJ
	%10 K
	X PARCASI MONTAJI MONTAJ

	X	Y	A	В	C
Aylık talep	50	10	10	5	5
Parti büyüklüğü	10	5	5	5	5

- a) Arena ile sistemin simülasyonunu yapınız (Animasyonlu olarak).
- b) Uygun tezgâh sayısının belirleyiniz.

ÇÖZÜM

Genel Bilgiler: Simülasyon sürecinde kullanılan genel bazı bilgilerden bahsedilecektir.

Değer	Görevi	Değer	Görevi
Attribute 1	Parça Tipi	Attribute 5	Y Montajı için
Attribute 2	İşlem Süreleri	Attribute 6	Montaj sonrası batch için X veya Y konrolü
Attribute 3	Arızalı ürünün C olup olmadığının kontrolü için	<u>Variable 1</u>	Montaj için sistemde A olup olmadığının kontrolü içn
Attribute 4	X Montajı için	Montaj süresi	Norm(8,3)

a) Problemin arena benzetim dili ile atelye atelye anlatımı aşağıda verilmiştir. Animasyonu ise ayrıca anlatılmıştır.

Sürece Göre Yerleşim Atölyeleri:

Aşağıda sürece göre yerleşim yapılacak yerleşkenin atölyeleri ve bu atölyelerde uygulanan simülasyon yaklaşımı anlatılmıştır.

> Sürece Göre Giriş Atelyesi:

Bu atölyede A ve B girişlerinin sağlanmasının yanı sıra bu yarı ürünlere ait özellikler atanmıstır.

A Expo(5), B Expo(7) girişler arası süreye sahip girişler ile atölyeye girmektedir. Burada Create modülünde max arrivals A için 75 ve B için 80 alınmalıdır. Çünkü ilgili taleplerin tam karşılanması gerekiyor. Daha sonraki Assign modülünde ilgili gezen birim için gerekli attribute değerleri tanımlanmıştır. Batch modülünde ise Attribute 1 değerine göre 5'erli partiler oluşturulmuştur. Daha sonra ürünler Taşıyıcı Bölümüne gönderilir.

> Taşıyıcı Bölümü:

Burada taşıma işlemi transport ile sağlanmaktadır. Taşıma süresi olarak 0.1 br, taşıyıcıların hızları da 30 br alınmıştır. Ayrıca transport modülü için Destination Type By Sequence seçilmiştir.

> Torna Atelyesi:

Taşıyıcı ile gelen ürün Free modülü ile boşaltılır. C üretiminde oluşan hasarlı parçalar torna atelyesinde işleneceği için buraya gelen yarı ürünün C mi yoksa diğer ürünler mi olduğuna karar verilmelidir. Gelen ürün C ise direkt işlem görecekken A veya B ise önce Separate modülü ila partiler ayrılmalıdır. İşlemden

sonra yine ürünün C olup olmadığının kontrolü yapılır. Daha sonraki Decide modülü ile tornadan sonra ıskartaya ayrılan C miktarı belirlenir (2 way By Chance-Percent True 50). Eğer ürün arızalı C ise ıskarta sayısını belirlemek için Record modülü ile sayıldıktan sonra Dispose ile sistemi terk eder. Ürün sağlam C ise direkt transport ile ilgili atelyeye taşınır. Ürün A veya B ise birinci decide modülünden sonra 5'erlik partiler haline getirilip taşıyıcıya iletilir.

> Freze Atelyesi:

Taşıyıcı ile gelen ürünler boşaltıldıktan sonra ürünler partilerinden ayrıştırılır. Process ile gerekli işlemi görür ve ilgili ürünün B olup olmadığının kontrolü yapılır. Çünkü B ürünü freze işleminden sonra kalite kontrole girmekte ve %10'u ıskartaya çıkmaktadır. Eğer ürün B ise ikinci Decide modülü ile B'nin kalite kontrol işlemi gerçekleştirilir. Ürün A ise direkt olarak Batch modülü ile %5'erli partiler halinde taşıyıcı bölümüne iletilir. Ürün ıskartaya ayrılacak bir B ise record komutu ile sayıldıktan sonra sistemden çıkarılır, sağlam B ise partiler halinde taşıyıcıya iletilir.

Matkap Atelyesi:

Ürünler atelyeye boşaltıldıktan sonra partiler ayrıştırılır ve ürünler işleme girerler. Matkap işlemi sonrası A ürününün kalite kontrol faaliyeti için ürünün A olup olmadığı kontrol edilir. Ürün A değilse partiler halinde taşıyıcıya iletilir. Eğer ürün A ise %20'ilk bir ıskarta oranı ile Decide modülünden geçer. Ürün ıskartaya ayrılacaksa Record modülü ile sayıldıktan sonra sistemi terk eder. Sağlam A ise partiler haline getirilip taşıyıcıya iletilir.

> Planya Atelyesi:

Ürünler taşıyıcıda indirilip ayrıştırıldıktan sonra gerekli işlemi görürler ve 5'erli partiler halinde taşıyıcıya iletilirler.

➤ Montaj Atelyesi:

Atelye girişine gelen ürünün C olup olmadığı kontrol edilir. Çünkü ürün C ise Exit modülü ile konveyörden alınacakken A veya B ise Free ile Transport modülünden alınacaktır. Ürün C ise Decide 19 (Percent True=8,4) modülü ile montaja gönderilecek ve üretilecek C ayrımı yapılır. Eğer ürün A veya B ise partiler ayrıştırıldıktan sonra Attribute 4 (X Montajını gerçekleştirecek attribute değeri) 1 olarak atanır. Montajın X mi voksa Y mi olacağı sistemde A ürününün bulunup bulunmadığına bağlıdır. Bu yüzden bu aşamada ürünün Decide 12 modülü ile A mı olup olmadığı kontrol edilir. Ürün A ise önce Decide 17 (Percent True=16,6) modülü ile üretilecek ve montaja gönderilecek A ürünü sayısı belirlenir, sonra sistemde A olduğunu göstermesi için atanan Variable 1 değeri 1 artırılır ve Match 5 (Attribute Name=Attribute 4) modülü ile X montajına gönderilir. Ürün A değilse yani B ise önce sistemde üretilecek ve montaja gidecek B sayısını belirlemek için Decide 18 modülü ile (Percent True=91,6) B' nin bir kısmı taşıyıcıya iletilirken bir kısmı montaja gönderilir, sonra yine sistemde A olup olmadığının kontrolü için Variable 1 değerinin sıfırdan büyük olup olmadığı kontrol edilir (Decide 14). Eğer sistemde A varsa Match 5 modülüne yoksa Assign 8 modülüne gönderilerek Y montajı için Attribute 5 değeri 1 atanır ve Match 4 modülüne gönderilir. Batch 10 ve 11 modülleri ile montaj gerçekleştirilir.

Assign 11-12 modülleri ile montaj sonrası parti miktarları ayrı olduğu için bunu belirleyecek Assign 6 modülleri atanır. Process 13 ile montaj işlemi süresi ile gerçekleştirilir. Assign 10 modülü daha önce artırdığımız Variable 1 değerini 1 azaltır, sistemden bir A ürünü çıktığı için. Decide 15 ile parti miktarlarını belirleyecek Attribute 6 değeri değerlendirilmiştir. Ürün Y ise Decide 16 ile montaj sonrası % 10'luk ıskarta sayısı belirlenmiştir. Daha sonra batch 12-13 modülleri ile partiler halinde ürünler taşıyıcıya taşınmıştır.

Ürüne Göre Yerleşim:

Aşağıda ürüne göre yerleşim yapılan konveyör hattı segmentleri ile anlatılmıştır.

➤ Bu hat Expo(6) ve Max Arrivals 103 olan Create komutu ile başlamaktadır. Bu hatta Access modülü ile ürünler konveyör hattına alınmakta Convey modülü ile ilgili birime taşınmakta ve Exit modülü ile ilgili tezgâha geldiğinde hattan alınmaktadır.

Bu hatta dikkat edileceklerden biri ikinci torna tezgâhından sonraki kalite kontrol işlemidir. Bu arda Decide modülü ile %30 C ürünün ayrılır. Eğer ürün hasarlı ise Assign 4 komutu ile Attribute 3 değeri 2 ve sequence numarası farklı bir rota izleyeceği için 4 olarak atanır. Daha sonra taşıyıcıya iletilir. Ürün hasarlı değilse Access ve Convey modülleri ile olağan akışına devam etmektedir.

Dikkat edilecek bir diğer nokta ise matkap işlemine gelen ürünün ikinci işlemi görüp gelen C mi yoksa sağlam C mi olduğudur. Çünkü ikinci işlemden gelen C transport ile gelirken sağlam C hattan gelmektedir. Decide komutu ile (Attribute 3 ==2) ürünün ikinci işlemden gelip gelmediği kontrol edilmiş; eğer ikinci işlem ürünü ise Free, değilse Exit edilerek tezgâha alınmıştır. Daha sonra gerekli işlemleri görmüş ve hattaki olağan akışı devam etmiştir.

<u>Cıkış atelyesi:</u>

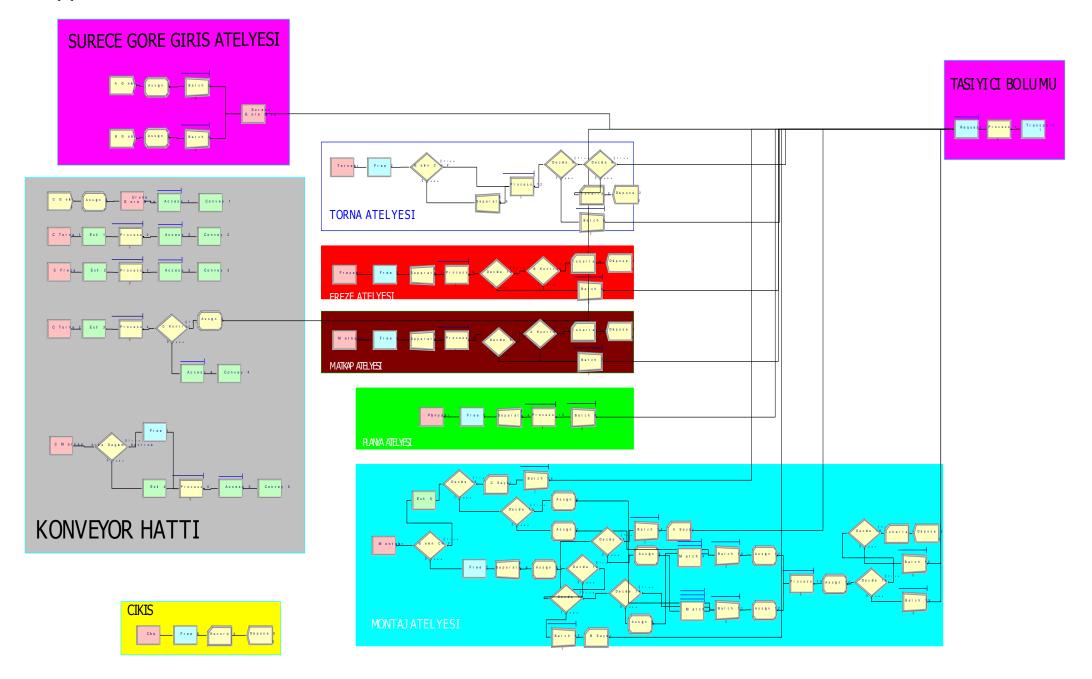
Bu atelyede gelen ürünler free modülü ile taşıyıcıdan alınarak sistemi terk etmektedir. Record modülü ile sistemden çıkan parti miktarı sayılmaktadır.

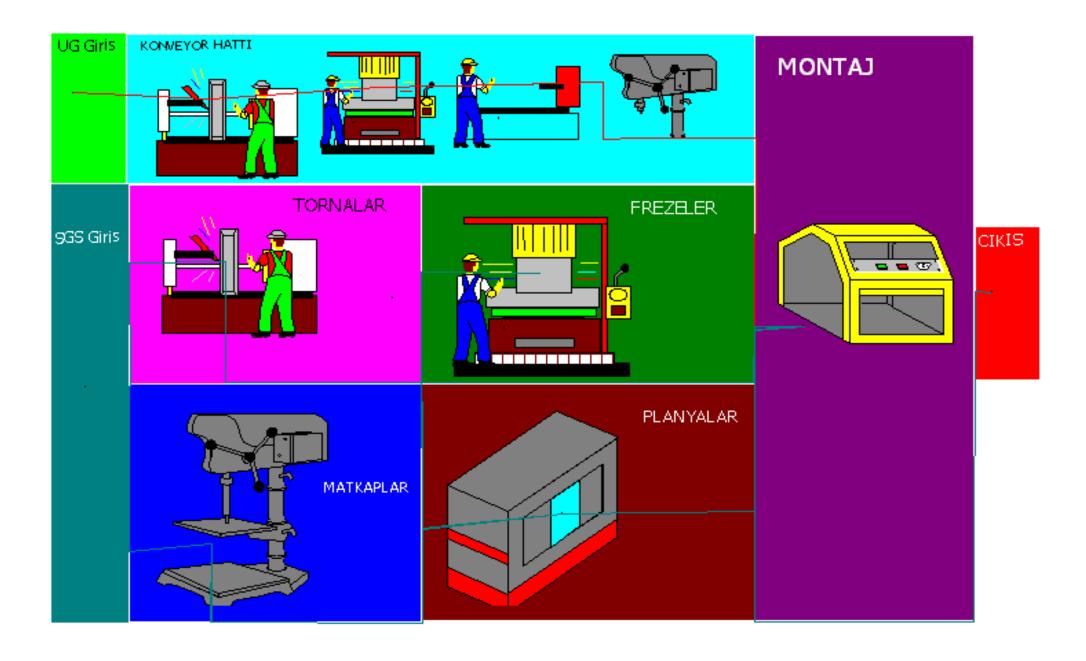
b) Sistemin Arena Benzetim dili ile animasyonu yapılmış ve aşağıda verilmiştir.

<u>NOT:</u> Aşağıda verilen şekiller ve sistemin nasıl çalıştığı rapor ile verilecek olan CD içerisinde bulunan Arena Program çıktısı ile çalıştırılıp görülebilir. Ayrıca sisteme ait sonuçlar rapora ek olara verilecekse de program çalıştırılıp da görülebilir.

Çıktılar CD' de bulunan "Ödev 14 Animasyonlu" programından alınmıştır. Asıl akış şeması "Ödev 14 Animasyonlu2" programıdır. Fakat deneme sürümü Arena kullanıldığı için kullanılması izin verilen maksimum modül sayısına ulaşıldığından ARENA programın çalışmasına izin vermemektedir. Ayrıca bu programın kaydedilmesine de izin verilmediği için sadece aşağıda akış şekli olarak verilmiştir. Montaj atelyesine eklenen Decide 16 modülünden sonraki modüller limiti aşmaktadır.

AKIŞ ŞEMASI

3. SONUÇ

Raporun hazırlanma amacı 2006-2007 öğretim yılı benzetim dersi kapsamında öğrenilen komutları tekrar etmek ve Benzetim Dilleri dersine ön hazırlık yapmaktır. Komutlar hakkında sadece temel bilgiler verilmeye çalışılmış fazla detaylara girilmemiştir. Tüm komutlar hakkında yol gösterici olması açısından örnekler geliştirilmeye çalışılmıştır. Verilen örnekler tüm komutları kapsamasa da tekrar anlamında diğer komutların da nasıl çalıştırıldığının hatırlanmasını sağlamıştır.

Yapılan çalışmalar ve araştırmalar ışığında Benzetim Dilleri dersinin daha verimlilik seviyesi yüksek geçeceği kanaatindeyim.